Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter: Zahrtmann, Kristian

Titel: BREV TIL: Hendriksen, Rasmus Frederik FRA: Zahrtmann, Kristian (1917-02-27)

Citation: Zahrtmann, Kristian: ”BREV TIL: Hendriksen, Rasmus Frederik FRA: Zahrtmann, Kristian (1917-02-27)”, i *Kristian Zahrtmann - en mindebog bygget over hans egne optegnelser og breve fra og til ham*, Samlet og Udgivet Af F. Hendriksen, s. 613. Onlineudgave fra Danmarks Breve: https://tekster.kb.dk/text/letters-002223277-000-shoot-L0022232770000459.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Kristian Zahrtmann - en mindebog bygget over hans egne optegnelser og breve fra og til ham

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

Læs Public Domain-erklæringen

Zahrtmann, Kristian, *Kristian Zahrtmann - en mindebog bygget over hans egne optegnelser og breve fra og til ham,*

K. Z. til F. Hendriksen. Casa d'Antino 1917 27/2:

[Ang. hans gamle Tanke at flytte Thorvaldsenske Marmorkopier til Christiansborg.] Kære Ven. Imorges læste jeg strax Politiken og det ganske minutiøst uden dog ret at vaagne. Jeg har det – og er noget skamfuld derover – med »Politiken«s Politik omtrent som en Forbryder, der sidder i et halvmørkt Rum, medens Retten, Overretten og den Højeste sidder i Lys og lila Purpurkapper og dømme i hans Sag.

Saa kom Posten, og Du vækkede mig op. Og dog, min første Tanke var at raade Dig, som jeg lige har gjort med Kaj Dessau til at tage Undervisning i tydelig dansk Skønskrivning. Men alle disse Indtryk vege som Dug for Sol, da jeg saa, at Du havde fat i den gamle Thorvaldsens Marmorstatuers Plan som jeg troede fuldkommen glemt. Nu er det som hører jeg Keruberne, som brede Tæpperne for Thorvaldsens Fod, juble gennem Solskinnet, der idag staar ind ad alle Ruder. – Du vil vide, fra naar og hvor Planen stammer. Jeg maa vel svare netop fra det gamle Slots Brand. – Samtidigt, omtrent den 23. Oktober 1884, kom jeg hjem fra Civita d'Antino, og Schwartz kom strax med Forslag om at overtage Skolen. Før Jul var jeg kun lidt deroppe, var vel nærmest en Art Amanuensis for ham, indtil jeg ved Nyaar fik den helt, og dog syntes Eleverne nok, at jeg var lidt under Krøyer. Da gik jeg og forberedte, hvorledes jeg vilde tage det forestaaende Arbejde. Blev enig med mig selv om at ville optage Thorvaldsen ved Siden af den Rafael, som Kunstacademiet idelig viste som Maal. Derfor gik jeg i de Dage meget paa Musæet og studerede Th. – Imidlertid gik det ikke glat med at docere Thorvaldsen, Rafael. De fyenske Drenge havde voxet af fedt Bondeland, var paastaaelige, vilde ikke følge med, og kun Poul Christiansen, den mest blindt paastaaelige, fulgte mig heri og i Andet ikke saa kort. Men den sejge, daglige Modstand æggede, og jeg kom derfor meget hos Thorvaldsen. Og da jeg absolut mente, at Grunden til at de ikke kunde forstaa ham, laa i at den slette Marmorgentagelse var en Hindring – ligesom de vidtdrevne Overmalinger hos Rafael – fik jeg et meget stærkt Blik for det Fordærvelige, ja Utilladelige, i at Thorvaldsens Originaler skødes tilside. –

Da Slottet var brændt, havde Berg sagt, at vi intet nyt Kongeslot vilde faa. Netop den Ytring blev maaske Grunden til, at der hurtigt dannede sig et Parti for Slottets Genoprejsning. Planen om Marmoret paa Musæet opstod nok ganske med det Samme. Der blev vist næsten fra samme Dag, man talte om de nye Mure, ogsaa talt om indre Udsmykning, og Manglen paa Forstaaelse af Th. blev sikkert for mig s. 614Vehiklet. Jeg talte i Selskab, overalt hvor jeg kom, om Sagen, men det var i de Tider kun de allermest Dannede, der havde Forstaaelsen af Thorvaldsens Betydning for vort Land. Der stod fra Paris en Storm af Uvilje mod Th., og mangfoldige Gange blev min Jubel over ham haanet af mine franske Kammerater. Pietro Krohn hørte ogsaa derind-under, men jeg maa takke ham for Planen om at gaa til Bestyrelsen om Ideen at flytte Marmoret, dog skulde jeg understrege, at det vilde betyde en Sparen af Udgift til Slottet, da et Rum med en Statue end-ogsaa »forlangte« en vis Aabenhed mellem Møblerne, var halvmøble-ret. Jeg husker ikke om jeg skulde sige Sparen af 100,000 eller af en Million. Men for mig var det Hensynet til Thorvaldsen. Jeg gik til Meldahl vist i 87 eller 88, havde ialfald været hos ham derom for længere Tid siden, da jeg paa Eftersomren 88 var oppe med Niels Skovgaard at hilse paa ham før vor Græklandsfærd. Det var muligt alt i 86. Han sagde mig at han maaske i Danmark var den der elskede Thorvaldsen højest, at det imidlertid var fuldstændigt umuligt, da der skulde en Lov til forat det skulde kunne ske. – Jeg sagde at det var ikke for meget om det skete, blev veltalende, og han var venlig nok, men det blev ved et mais enfin en Lov. – For mig, der i det lange Løb bliver veg og slap, var det som at støde paa en Mine. – Umiddelbart derefter gik jeg til Vilhelm Bissen. Han bad mig mærkeligt nok om at være forsigtig i Sagen, naar jeg dadlede Gengivelsen i Marmoret altfor stærkt, hvad fik saa de unge Billedhuggere at leve af. Vi var flere Gange sammen paa Musæet, han sagde, at han kun havde hugget et Relief, men underligt nok angav han til forskellig Tid forskelligt Relief, som overbeviste mig om, at naar denne Mand med sin ærlige, samvittighedsfulde Færd ikke kunde arbejde med fuld Interesse paa en anden Mands Værk, saa kunde næppe Mange gøre det, og hvad mig selv angaar, indrømmer jeg, at det var i Tidens Morgen, at jeg kunde fuldtud underordne mig en Anden. Det Hus, hvori jeg allermest fandt Forstaaelse for Planen var det Frølichske, og den stærke Fædrelandsven, den varmt og fint anlagte Kunstner, talte af og til med mig af sig selv om Sagen. – Da Thorvald Jørgensen blev Slotsarkitekt, gik jeg ikke til ham, men da jeg tilfældigt traf ham ved et Foredrag, kom vi til at dele en Flaske Vin med hinanden, og da talte jeg med ham om Sagen, uden at vi kom til hel Forstaaelse. – Saa gik nogle Aar, og vist først i 1904 tog Frølich Planen op og vilde arbejde videre. Han fik Niels Skovgaard helt med og de henvendte sig til mig. Dengang var jeg saa træt i de sidste Skoleaar, at jeg ikke turde love dem virksom Hjælp. Jeg ved s. 615ikke om de handlede i eget eller ogsaa i mit Navn, men endnu var Modstanden for haard. Senere har Maleren Sophus Danneskiold arbejdet med den ham ejendommelige krystalklare Energi, ædelt og uden al Egoisme, men jeg tror nærmest, at hans Optræden fandtes overflødig af Bestyrelsen. Og her var dog En, der vilde sætte Noget ind.

Under alt dette har Forstaaelsen af Thorvaldsen og allermest hans Betydning for Landet voxet i Klarhed, og der er vistnok adskillige af vore bedste Kunstnere – ogsaa nu blandt dem, der engang var fyenske Drenge – der ved, at Marmoret passer i et Kongeslot, men kun skæmmer Thorvaldsen og forringer stærkt Forstaaelsen af hans Værd i hans Musæum. Din hengivne Kristian Zahrtmann.

Brevet er Svar paa en Anmodning fra F. H. om nærmere Oplysninger vedrørende K. Z.'s Arbejde i den Thorvaldsenske Museumssag. Paa den Tid var der netop stærkt Røre om Christiansborg og Slottets indre Udsmykning, og F.H. fremdrog 14/31917 i »Berlingske Tidende« K. Z.'s gamle Plan. – Arkitekt Andr. Fussing

meddelte strax derefter, at Magistrat og Borgerrepræsentation allerede i 1913 havde afgjort Sagen og underrettet Indenrigsministeriet om, at Kommunalbestyrelsen gik ind paa Forslaget om at deponere en Række af Museets Marmorkopier i Christiansborg. Dette Resultat maa være meddelt Byggeudvalget, men det er ikke ganske klart om det har vakt Slotsarkitektens Opmærksomhed og Interesse. Det synes tvivlsomt om der fra hans Side er foretaget Skridt til at bringe Aftalerne i endelig Orden. Foreløbig vides det kun med Sikkerhed, at Marmorkopien af Thorvaldsens store Dandserinde vil faa Plads paa den ene Endevæg i det Lokale, der kaldes den store Soupersal, i hvilket H. Tegner leder Dekorationen.